25.11.2025

Pormestari

58 §
Helsingin kaupungin lausunto eduskunnan suurelle valiokunnalle: E73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

HEL 2025-016425 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa kirjallisen lausunnon valtioneuvoston kanslian E-kirjeestä eduskunnan suurelle valiokunnalle, joka koskee komission tiedonantoa ja ehdotuksia EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi 2028–2034 (E73/2025 vp). Lisäksi suuri valiokunta on antanut mahdollisuuden täydentää e-kirjelausuntoa valtioneuvoston kirjelmistä koskien komission eri rahoitusohjelmien asetusehdotuksia. Kaupunki ottaa tässä lausunnossa kantaa erityisesti Verkkojen Eurooppa -välinettä ja kumppanuusrahastoa koskeviin U-kirjeisiin (U52/2025 vp ja U53/2025 vp).

Helsingin kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto eduskunnan suurelle valiokunnalle. Helsingin kaupungin keskeiset näkemykset rahoituskehyksestä sekä Verkkojen Eurooppa ohjelmasta ja kumppanuusrahastosta ovat seuraavat:

1. Kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiin tulee sisällyttää kaupunkiosio, joka valmistellaan tiiviisti yhdessä kaupunkien kanssa. Rahoituksen ohjaamisen tueksi Helsinki ehdottaa kaupunkien ja valtion yhteistä kilpailukyky- ja kasvusopimusmallia, joka yhdistää EU:n kilpailukyky-, ilmasto- ja kaupunkipolitiikan tavoitteet keskeisiin maakohtaisten suunnitelmien indikaattoreihin. Rahoitus kestävään kaupunkikehitykseen on säilytettävä vähintään nykytasolla (8 % rakennerahastovaroista). Suomessa tulisi olla pysyvä rakenne valtion ja kaupunkien vuoropuheluun EU-asioissa ja kaupungeilla tulee olla suora edustus kumppanuussuunnitelmien laadinnassa

2. Kaupungit tulee tunnistaa kilpailukykyrahaston ja TKI-puiteohjelman toimijoina. Kaupunkien rooli tulee ulottaa kokeiluympäristöistä myös rahaston ohjausrakenteisiin ja painopisteiden määrittelyyn, jotta varmistetaan synergia kilpailukykypolitiikan sekä alue- ja kaupunkipolitiikan välillä. EU-missioita tulee jatkaa ja laajentaa ratkomaan myös muita kaupunkien keskeisiä haasteita, esimerkiksi segregaatiota.

3. Suurten kaupunkien saavutettavuus sekä toimivat kansalliset ja rajat ylittävät liikenneyhteydet vahvistavat kilpailukykyä, resilienssiä ja kokonaisturvallisuutta. Komissio esittää liikenneinfrastruktuuria rahoittavan

Verkkojen Eurooppa – välineen budjetin kaksinkertaistamista, mikä on perusteltua. Helsinki pitää välttämättömänä, että Suomi kuitenkin myötävaikuttaa siihen, että EU-rahoitusta on mahdollista saada strategisesti merkittäviin TEN-T ydinverkon ja laajennetun ydinverkon kansallisiin liikennehankkeisiin sekä TEN-T kaupunkisolmuihin rajat ylittävien hankkeiden rinnalla.

4. Kaupungit vastaavat merkittävästä osasta koulutuksen järjestämistä Suomen kaltaisessa EU-jäsenmaassa. Jotta julkisten koulutuspalvelujen kyky osallistua Erasmus+ - ohjelmaan täysimääräisesti varmistetaan, tarvitaan linjaus, jossa Erasmus+ -rahoitusta kohdennetaan oppijoiden todellisen määrän ja koulujärjestelmän rakenteen mukaisesti.

Kilpailukyky, puhdas siirtymä ja sosiaalinen kestävyys rakennetaan yhteistyössä kaupunkien kanssa

Komission esitys sisältää merkittäviä rakenteellisia, hallinnollisia ja painopisteisiin liittyviä muutoksia nykyiseen käynnissä olevan ohjelmakauden 2021–2027 sisältöön verrattuna. Suurin osa esitetyistä rakenteellisista ja toimeenpanoon liittyvistä ehdotuksista (joustavuus, tulosperusteisuus, hallinnon yksinkertaistaminen ja oikeusvaltioperiaate) ovat Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan perusteltuja ja kannatettavia.

Rahoituksen kohdentaminen nykyistä vahvemmin uusiin poliittisiin prioriteetteihin, kuten kilpailukykyyn, turvallisuuteen ja puhtaaseen siirtymään, on myös kannatettavaa. Kansallisen valmistelun tavoitteena tulee olla Suomen pitkän aikavälin kilpailukyvyn vahvistaminen.

EU:n kilpailukyky ja kasvu syntyvät kaupunkialueilla. Pääkaupunkiseudun rooli Suomen kansantaloudessa on keskeinen. Alueella tuotetaan lähes kolmannes maan bruttokansantuotteesta. Seutu on myös innovaatiotoiminnan johtava alue. Koko maan yksityisen sektorin yhteenlasketusta liikevaihdosta ja henkilöstöstä helsinkiläisyritysten osuus on noin 20 prosenttia. Erityisesti pääkaupunkiseudun kaupunkien ja niiden innovaatioekosysteemien merkitys on keskeinen kilpaillun EU-rahoituksen saannossa.

Helsingin kaupunki tukee Suomen näkemystä siitä, että uudella rahoituskehyksellä tuetaan EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista komission esityksen mukaisesti. Rahoituskehysehdotukseen sisältyvä yleinen 35 prosentin ilmasto- ja ympäristötavoite on tervetullut. Helsinki on edelläkävijä ilmasto- ja ympäristötoimenpiteissä, joilla on suuri merkitys myös Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa vuoteen 2035 mennessä.

Helsingin kaupunki ja sen tytäryhtiöt toimivat aktiivisina osapuolina kumppanuuksissa, joissa yritykset, tutkimuslaitokset ja julkiset toimijat rakentavat uusia ratkaisuja ja vaikuttavia ekosysteemejä. Helsinki on monissa asioissa, esimerkiksi ilmastonmuutoksen ratkaisuissa, edelläkävijä. Kuten muutkin kaupungit ja kunnat Suomessa, myös Helsinki on paikallisella tasolla EU-tavoitteiden toimeenpanija käytännössä. Kesällä 2025 hyväksytyn kaupunkistrategian ”Helsinki josta voimme olla ylpeitä” mukaisesti toteutamme EU-tavoitteita paikkalähtöisesti vihreästä ja digitaalisesta siirtymästä kilpailukyvyn vahvistamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen ja eriarvoisuuden vähentämiseen. Suomen kannan tuleekin ottaa kaupungit huomioon tuensaajina.

Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen vaurauden ja turvallisuuden rahasto, ts. kumppanuusrahasto.

Helsingin kaupunki yhtyy Suomen kantaan siinä, että vähenevät koheesiovarat täytyy kohdistaa toimiin, jotka lisäävät Suomen talouskasvua, kilpailukykyä ja tuottavuutta.

Aluekehitysvaroilla on keskeinen merkitys alueiden elinvoimaisuuden edistämisessä ja innovaatiokyvykkyyden rakentamisessa. Suomen kannassa korostetaan EU:n TKI-rahoituksen merkitystä elinvoiman ja kilpailukyvyn kannalta. Lisäksi on huomioitava, että aluekehitysvarat ja kilpailtu EU:n TKI-rahoitus täydentävät toisiaan. Molempia tarvitaan, jotta luodaan vahva perusta osaamiselle, huippututkimukselle sekä uusille innovaatioille. Aluekehitysrahoituksen ja kaupunkien merkitystä aluekehittämisessä ei juuri huomioitu Suomen E-kirjeessä. Helsinki pitää kuitenkin hyvänä, että U-kirjeellä (U53/2025 vp) Suomen kantaa on tarkennettu ja kaupunkien merkittävä rooli kilpailukyvyn ja alueellisen elinvoiman edistämisessä huomioidaan. Tarvetta kohdentaa aluekehitysvaroja kaupunkeihin korostaa työttömyyden keskittyminen suuriin kaupunkeihin. Koko Suomen kasvulle on ongelma, mikäli työttömyys pitkittyy.

Komission ehdotus rahoituksen allokoinnista kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien (NRP-suunnitelmat) kautta on merkittävä hallinnollinen uudistus. Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä, että koheesiopolitiikan perusperiaatteet (monitasoinen hallintomalli, kumppanuus ja subsidiariteettiperiaate) huomioidaan uudella ohjelmakaudella.

Kansallisen ja alueellisen suunnitelman laadinnassa pitää olla liikkumavaraa siinä, mitä erityistavoitteita (artikla 3) suunnitelmassa toteutetaan. Tällä myös vähennetään liiallista hallinnollista taakkaa. Helsinki pitää erittäin hyvänä, että U-kirjeessä (U53/2025 vp) välittyy se, että

kaikkien erityistavoitteiden yksityiskohtainen käsittely kaikissa jäsenvaltioissa ei ole tarkoituksenmukaista.

Valtaosalla NRP-suunnitelman erityistavoitteita on kaupunkikytkös. Myös tämä korostaa entisestään tarvetta ottaa kaupungit tiiviisti mukaan NRP-suunnitelmien valmisteluun jo erityistavoitteita valittaessa. Kumppanuussuunnitelmiin tulisi sisällyttää kaupunkiosio, joka valmisteltaisiin tiiviissä kumppanuudessa ja yhteistyössä kaupunkien kanssa. Erityisesti kestävän vaurauden (mm. ilmasto ja ympäristö, liikenneinfra, digitalisaatio, vetovoima) ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden (mm. työllisyys, elinikäinen oppiminen, sosiaalinen osallisuus) alatavoitteet kuuluvat kaupunkien toimivaltaan ja ovat kestävän kaupunkikehityksen kannalta keskeisiä.

Komission ja Suomen tavoitteena on nykyistä joustavampi rahoituskehys, laajemmat strategiset kokonaisuudet, synergioiden luominen sekä hallinnon yksinkertaistaminen. Helsingin kaupunki tukee näitä pyrkimyksiä ja ehdottaa osaratkaisuksi edellä jo mainittua NRP-suunnitelmiin sisällytettävää kaupunkiosiota. Suomessa kaupunkiosio voitaisiin toteuttaa valtion ja kaupunkien yhteisillä kilpailukyky- ja kasvusopimuksilla. Ne perustuisivat yhteiseen visioon ja tavoitteisiin, jotka ohjaisivat investointeja. Sopimusten kautta rahoitusta voitaisiin suunnata joustavasti kaupunkien käyttöön isoihin, koko maata hyödyttäviin ja vaikuttaviin hankkeisiin välttäen rahoituksen pirstaloitumista pieniin hankehakuihin. Niiden avulla voitaisiin tukea kilpailukykyä edistäviä hankkeita, kuten innovaatioklustereiden syntymistä kriittisten teknologioiden ympärille tai osaamiskeskuksia, mutta myös ilmastotavoitteiden, puhtaan siirtymän ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä NRP-asetuksen 3. artiklan tavoitteiden mukaisesti.

Sopimuspohjaisella kehittämisellä varmistetaan EU:n ja kansallisten varojen strateginen, pitkäjänteinen, synerginen ja vaikuttava käyttö. Nykyisen ohjelmakauden 8 prosentin korvamerkintä (n. 90 M€ Suomessa) EAKR-varoista on taannut pitkäjänteisen tuen kaupunkikehittämiselle. Helsingin kaupunki pitää oleellisena, että vastaava korvamerkintä kestävälle kaupunkikehittämiselle säilyy myös 2028–2034 kaudella. Kasvusopimuksen tavoitteita voitaisiin tukea myös esimerkiksi kilpailukykyrahastosta, mikä osaltaan vahvistaisi ohjelmien välisiä synergioita.

Komissio ehdottaa NRP-suunnitelmiin myös 43 prosentin korvamerkintää ilmasto- ja ympäristömenoihin sekä 14 prosentin korvamerkintää sosiaaliseen osallisuuteen. Helsinki tukee näitä korvamerkintöjä. Kaupungit ovat etulinjassa niin ilmasto- ja luontotyössä kuin myös segregaation, syrjäytymisen, kotoutumisen ja työllistymisen haasteiden ratkaisemisessa.

Suomen kumppanuusrahastoa koskevassa U-kirjeessä (U53/2025 vp) kuvataan yksityiskohtaisemmin, että jäsenvaltioiden tulisi järjestää ja panna täytäntöön kumppanuus kansallisella ja alueellisella tasolla alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti, jotta varmistetaan eri kumppaneiden tasapuolinen edustus (6 artikla). Lisäksi todetaan, että kumppanuudessa on oltava tasapuolisesti edustettuina seuraavat kumppanit: a) alue-, paikallis-kaupunki-, maaseutu- ja muut viranomaiset tai niitä edustavat järjestöt. Kaupunkien näkökulmasta alhaalta ylös-lähestymistapa on kannatettava.

On myös erittäin hyvä ja tarkoituksenmukaista, että kaupungit on mainittu suunnitelmien kumppaneina, sillä kaupungeilla on Suomessa keskeinen rooli EU-tavoitteiden toimeenpanijoina. Suomen tavoitteena tulee olla se, että kaupungit toteuttavat suunnitelmaa omalla kaupunkiosiolla Suomen kumppanuussuunnitelmassa. Selvyyden vuoksi Helsinki ehdottaa, että toteamus ”tai niitä edustavat järjestöt” lauseen lopussa otetaan pois ja täsmennetään niin, kumppanuuksissa ovat edustettuina vain rahoitusohjelmien toteuttajat ja edunsaajat. Suomen tulisi kannoissaan korostaa kaupunkien suoraa edustusta kumppanuussuunnitelmien valmistelussa ja toimeenpanossa paikallisviranomaisina.

Kansallinen vähimmäisrahoitusosuus kumppanuussuunnitelman toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista määritellään 20 artiklassa. Kehittyneiden alueiden vähimmäisrahoitusosuus tulisi olla vähintään 60 prosenttia. Suomen alueista Helsinki-Uusimaa ja Ahvenanmaa olisivat kehittyneempiä alueita, kun taas Länsi-Suomi, Etelä- Suomi sekä Pohjois- ja Itä-Suomi olisivat siirtymä-alueita, joilla kustannukset ovat 40 prosenttia. Kehittyneemmillä alueilla tarkoitetaan alueita, joiden BKT on asukasta kohden yli 100 prosenttia 27 jäsenvaltion EU:n keskimääräisestä BKT:stä asukasta kohden.

Suomen kannassa on tuotu hyvin esille, että riittävä kansallinen osarahoitus on tärkeä osa EU-rahoitteisten ohjelmien tehokasta toimeenpanoa. Helsinki kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että vähiten kehittyneillä alueilla (joita ei siis ole Suomessa) osuus olisi komission ehdotuksen mukaan kansallisen rahoituksen osalta vain 15 prosenttia, mikä on todella matala. Kansallisen vähimmäisrahoitusosuuden ei pitäisi olla näin matala edes Euroopan vähiten kehittyneillä alueilla. Riittävä omarahoitusosuus edistää myös hankkeisiin sitoutumista ja EU-varojen järkevää käyttöä.

Suomen kannassa tuodaan esille, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen on oltava ennakkoedellytys kaiken EU-rahoituksen saamiselle. Helsinki pitää erittäin tärkeänä, että oikeusvaltioperiaatteen toteutumista seurataan ja valvotaan jatkossa entistä tarkemmin.

Kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa tulisi esittää luettelo ja kuvaus lukuihin ryhmitetyistä toimenpiteistä, mukaan lukien yleiset ja erityiset tavoitteet. Helsinki korostaa, että kumppanuussuunnitelmaan tulee sisällyttää kaupunkiluku, koska 3 artiklaan sisällytetyistä erityistavoitteissa kaupungeilla on jo nyt merkittävä rooli.

Helsinki pitää kannatettavana, että kumppanuussuunnitelmalla vähennetään taloudellisia, sosiaalisia ja alueellisia eroja erityisesti kehittyneemmillä alueilla (s. 17, kohta f) ja pyritään tehokkaasti edistämään yhdennettyjä alueellisia investointeja kaupunkeihin ja kaupunkialueisiin (kohta i). On myönteistä, että Suomen kanta huomioi kaupunkiseutujen erityistarpeet, ml. kestävän kaupunkikehittämisen.

Kumppanuusrahastoa koskevan asetusluonnoksen mukaan jäsenvaltiot voivat kohdentaa kansallisen kirjekuoren ns. vapaasti käytettävissä olevan rahoitusosuuden vapaasti, huomioiden kuitenkin mm. itäisen raja-alueiden erityistarpeet (NUTS 2-tason alueet, joilla on rajaa Venäjän kanssa). Näitä alueita Suomessa ovat kaikki muut alueet paitsi Länsi-Suomi ja Uusimaa. Helsinki korostaa, että lähtökohtaisesti koko Suomi tulisi määritellä raja-alueeksi Venäjän kanssa – erityisesti turvallisuuden ja huoltovarmuuden osalta.

Helsinki yhtyy Suomen kantaan siinä, että unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä tulee olla selkeä toimivallanjako, ja että komission maakohtaiset suositukset eivät olisi sitovia. Kaikilta jäsenvaltioilta ei tulisi edellyttää kaikkien erityistavoitteiden yksityiskohtaista käsittelyä kumppanuussuunnitelmassa. Helsinki pitää kannatettavana, että jäsenvaltiolla säilyy liikkumavapautta määriteltäessä suunnitelmien kansallisia ja alueellisia painopisteitä sekä niihin liittyviä uudistuksia ja investointeja. Helsinki tukee myös Suomen varauksellista kantaa kumppanuussopimuksen huomattavien uusien seurantavelvoitteiden osalta. Suunnitelmista ei saisi muodostua hallinnollisesti liian raskaita.

Helsinki pitää erittäin myönteisenä sitä, että Suomen kannassa korostetaan kilpailukyvyn, työllisyyden, osaamisen kehittämisen ja elinvoiman edistämisen merkitystä koheesiopolitiikassa, ja että osana kumppanuusasetuksen toimia huomioidaan riittävästi kaupunkien merkittävä rooli kilpailukyvyn ja alueellisen elinvoiman edistämisessä. Lisäksi on myönteistä, että Suomen tavoitteena on se, että kestävä kaupunkikehittäminen turvattaisiin.

Suomen kannassa tuodaan esille, että se on sitoutunut Euroopan neuvoston paikallisen itsehallinnon peruskirjaan, minkä lisäksi perustuslaki takaa kunnallisen itsehallinnon. Helsingin kaupunki toteaakin, että Suomessa kuntien ja kaupunkien rooli peruspalveluiden järjestäjinä sekä niiden rooli EU-tavoitteiden toimeenpanijoina on merkittävä. Kun

paikallinen taso, ml. kaupungit, ovat merkittävässä roolissa ja tasapuolisesti edustettuina kumppanuussuunnitelmien laadinnassa, voidaan paikalliset ja alueelliset erityispiirteet huomioida parhaiten. Näin ollen kaupunkien suoraa edustusta kumppanuussuunnitelmissa tulisikin merkittävästi lisätä.

Eurooppalainen kilpailukykyrahasto sisältäen Horisontti Eurooppa -puiteohjelman

Helsingin kaupunki tukee kilpailukykyrahoituksen kasvattamista, TKI-toimijoille tärkeän Horisontti Eurooppa -ohjelman budjettikorotuksesta kiinni pitämistä sekä puiteohjelman säilymistä kilpailuperustaisena ja korkeaan laatuun perustuvana. Komission esittämät neljä politiikkaikkunaa (puhdas siirtymä ja teollisuuden hiilestä irtaantuminen; terveys, bioteknologia, maatalous ja biotalous; digitaalinen johtoasema; resilienssi, turvallisuus, puolustusteollisuus ja avaruus) ovat kannatettavia.

Kaupunkien rooli innovaatiotoimijoina on erittäin merkittävä. Esimerkiksi Helsingin kaupunki toimii kokeiluympäristönä, kehittää uusia ratkaisuja yritysten kanssa, rakentaa laajempia ekosysteemejä ja tuo eri toimijoita yhteen. Helsinki on edelläkävijäroolissa monilla EU:n politiikkasektoreilla, kuten vähähiilisyyden, kiertotalouden, energiatehokkuuden, digitalisaation, resilienssin ja kokonaisturvallisuuden edistämisessä. Helsingin kaupunki ja sen tytäryhtiöt ovat hyödyntäneet Horisontti Eurooppa -ohjelmaa monissa kehittämishankkeissa, mikä osaltaan on vahvistanut Suomen kokonaissaantia ohjelmasta.

Helsingin kaupunki pitääkin tärkeänä, että kaupungeille taataan pääsy kaikkiin uuden kilpailukykyrahaston alaisiin rahoitusinstrumentteihin. Tämän lisäksi kaupungit tulee huomioida rahaston ohjausrakenteissa sekä tarkempien painopisteiden määrittelyssä, jotta synergiat kilpailukykypolitiikan sekä alue- ja kaupunkipolitiikan välillä varmistetaan.

Edelläkävijäkaupunkien vaikuttavalle ilmasto- ja ympäristötyölle on lisäksi taattava riittävä rahoitus osana kilpailukykyrahastoa. Ilman kaupunkien tekemää ilmastotyötä Suomi ei saavuta 2035 ilmastotavoitettaan. Helsinki on EU:n ilmastotyön edelläkävijä ja tavoittelee ilmastoneutraalisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Komission esityksessä Horisontti Eurooppa -ohjelman alaisten missioiden rahoitus on taattu vuoteen 2030 saakka. EU-missioita tulee jatkaa ja kehittää vastaamaan paremmin kaupunkien tarpeita sekä huomioida kaupunkien erilaisuus Euroopan sisällä. Välittäjäorganisaatioiden roolia ja vaikutusvaltaa voisi vähentää ja avata enemmän mahdollisuuksia kaupunkien suoraan vaikuttamiseen. Missioita tulee jatkaa ja laajentaa ratkomaan myös muita kaupunkien keskeisiä haasteita, kuten segregaatiota.

Verkkojen Eurooppa -ohjelma

Komission esityksen mukaan TEN-T-ydinverkon ja laajennetun ydinverkon kansalliset liikennehankkeet tulisi jatkossa rahoittaa jäsenvaltion kumppanuussuunnitelmasta. Komission esityksessä liikenneinfrastruktuuria rahoittavan Verkkojen Eurooppa -ohjelman budjetti kaksinkertaistuu 52 miljardiin euroon. Jatkossa Verkkojen Eurooppa -ohjelman rahoitus keskittyy kuitenkin nykyisestä poiketen ainoastaan rajat ylittävien hankkeiden ja sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseen. Näiden esitysten johdosta ja mikäli liikennepolitiikkaa ei toteuteta entistä strategisemmin, on olemassa erittäin suuri riski sille, että Suomi jää ilman osuuttaan EU:n liikennerahoituksesta.

Helsingin kaupunki pitääkin erittäin oleellisena sitä, että Suomen asema EU:n liikennerahoituksesta turvataan. Suomen on aktiivisesti edistettävä mahdollisuutta kohdentaa EU-rahoitusta myös eurooppalaisiin hankkeisiin, jotka tukevat TEN-T liikenneverkon viimeistelyä ja jotka liittyvät TEN-T kaupunkisolmuihin. Tätä kautta voidaan varmistaa, että Suomi pysyy osana Euroopan yhteistä liikennejärjestelmää, ja että sen yhteydet tukevat kasvua, turvallisuutta ja kestävää liikkumista.

Lisäksi on Suomen edun mukaista, että satamiin ja lentokentille johtavat kansalliset hankkeet määritellään rajat ylittäviksi, jotta ne olisivat Verkkojen Eurooppa – rahoituskelpoisia. TEN-T -ydinverkon ja laajennetun ydinverkon kansalliset liikennehankkeet on pidettävä Verkkojen Eurooppa –rahoituksen piirissä jäsenvaltiokohtaisen poikkeaman avulla ja Suomen on huolehdittava joustavuudesta arvioida jatkossa muitakin kuin nyt priorisoituja yhteyksiä. Esimerkiksi Helsinki-Tallinna –yhteys on TEN-T verkolla vain meriliikenteen osalta (Pohjanmeri-Itämeri-käytävä) ja Helsinki-Tallinna rautatietunnelin kehittämiseen on saatu ensimmäisen vaiheen suunnitteluun tukea Interreg Central Baltic -ohjelmasta ja EAKR -rahoituksesta 2016-2018. Helsinki-Tallinna rautatietunnelin jatkokehittämistä, ml. yhteyttä Rail Baltica -hankkeeseen osana Euroopan liikenneverkkoa tulee edistää. Näin turvataan Suomen saavutettavuus, huoltovarmuus ja kilpailukyky pitkällä aikavälillä. Lisäksi Suomessa valtioiden välisiä kestäviä matkaketjuja edistää erityisesti suunnitteilla oleva Lentorata-hanke, joka sisältyy ratojen osalta TEN-T asetuksen laajennetulle ydinverkolle. Ydinverkon lentokenttä (Helsinki-Vantaa) saadaan yhdistettyä pitkän matkan rataverkkoon olemassa olevan TEN-T-asetuksen mukaisesti ja EU-tuen hakeminen sen rakentamisvaiheeseen on lähivuosina ajankohtaista.

Verkkojen Eurooppa-välinettä koskevassa U-kirjeessä (U 52/2025 vp) valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena vahvistaa jäsenvaltioiden roolia EU-välineen toimeenpanossa. Jäsenvaltioille tulisi mahdollistaa riittävät vaikutusmahdollisuudet rahoituksen kohdentamiseen, mikä

mahdollistaisi Suomelle mahdollisuuden edistää TEN-T ydinverkon ja laajennetun ydinverkon jäsenvaltiokohtaista poikkeamaa. Helsinki tukee tätä näkemystä.

Liikennerahoituksen osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rahoituskehyksen eri instrumentit täydentävät toisiaan tarkoituksenmukaisesti, jotta EU-rahoitusta voitaisiin Suomessa hyödyntää valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta merkittäviin tarpeisiin myös osana jäsenvaltiokohtaista kumppanuussuunnitelmaa. Helsinki tuo lisäksi esille sen, että tilanteessa, jossa liikenteen rahoitus jakautuu eri otsakkeiden alle, on riski, että rahoituksen hakeminen ja tarkoituksenmukainen käyttö niin kaupunkisolmukohdissa kuin ydinverkolla voi vaikeutua. Liikenteen rahoituksen kokonaisuutta onkin vielä olennaisesti selkeytettävä. Helsinki pitää myös tärkeänä sitä, että samalla, kun kaupunkisolmukohdille asetetaan velvoitteita esimerkiksi kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelman (SUMP) ja kestävän logistiikan suunnitelman (SULP) laatimiseen, EU myös ohjaa rahoitusta kaupunkisolmukohtiin. Helsinki pitää myös tärkeänä, että EU-rahoituksella voidaan edistää liikennejärjestelmän käyttövoimamuutosta.

Suomelle olisi hyödyllistä, että EU-rahoitusta ohjattaisiin puolustuksen ja turvallisuuden kannalta kriittisimpien puutteiden korjaamiseen EU:n määrittelemien sotilaallisen liikkuvuuden käytävien lisäksi myös laajemmin TEN-T-verkolle. Valtioneuvosto korostaa, että muuttuneessa turvallisuustilanteessa jäsenvaltioiden erityisolosuhteet huomioiden tulisi TEN-T-verkon haavoittuvimmissa kohdissa varmentavien yhteyksien (esimerkiksi kriittisten siltojen kiertoreittien) ja sotilaallisen liikkuvuuden keskeisten solmukohtien, mm. satamien, kehittämisenolla EU-rahoituskelpoisia myös TEN-T-verkon ulkopuolella. Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä, että rahoitusta tulee voida kohdentaa strategisesti merkittäviin TEN-T verkon ja laajennetun ydinverkon kansallisiin liikennehankkeisiin sekä TEN-T kaupunkisolmukohtiin.

Helsinki pitää hyvänä, että valtioneuvoston kirjelmässä korostetaan tarvetta ottaa ehdotuksessa huomioon Suomen erityisolosuhteet kuten rajat ylittävien maayhteyksien vähäisyys ja sijainti itälaidalla. Valtioneuvoston tavoin Helsinki ei pidä riittävänä sitä, että Suomesta ainoa tunnistettu rajat ylittävä yhteys on Uumaja-Luulaja-Oulu. Sen sijaan on hyvä, että asetusehdotuksen liitteessä tunnistetut rajat ylittävät yhteydet huomioivat myös satamat.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä jäänmurron huomioimista Verkkojen Eurooppa -ohjelmassa Euroopan huoltovarmuuden, turvallisuuden ja sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta. Valtioneuvosto pitää myös tärkeänä, että tuleva rahoituskehys edistäisi digitaalisten liikennejärjestelmien kehittämistä. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tule-

vassa liikennerahoituksessa varmistettaisiin liikenneinfrastruktuurin modernisointia koskeva riittävä rahoitus. Nämä tavoitteet ovat Helsingin näkökulmasta kannatettavia.

Erasmus+ -ohjelma

Suomen kaltaisissa EU-jäsenmaissa, joissa kaupungit vastaavat merkittävästä osasta koulutuksen järjestämistä, Erasmus+ -budjetti tulee kohdentaa oppijoiden todellisen määrän ja koulujärjestelmän rakenteen mukaisesti. Linjaus tarvitaan, jotta julkisten koulutuspalvelujen kyky osallistua ohjelmaan täysimääräisesti ei kavennu.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Anu Riila, Erityisasiantuntija, puhelin: 09-310 64495
anu.riila(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Suuri valiokunta	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt aiemmin Helsingin kaupungilta kirjallista lausuntoa valtioneuvoston E-kirjeestä, joka koskee komission tiedonantoa ja ehdotusta vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi 17.11.2025 klo 12:00 mennessä. Lisäksi suuri valtiokunta on pyytänyt täydentämään em. lausuntoa eduskunnalle toimitetuista rahoituskehyksen sektorikohtaisista lainsäädäntöehdotuksista, ts. U-kirjelmistä. Helsinki täydentää kirjallisesti lausuntoaan Verkkojen Eurooppa välineen (U52/2025 vp) ja sekä kumppa-

nuusrahaston (U53/2025 vp) osalta määräaikaan 25.11.2025 klo 12:00 mennessä.

EU:n monivuotinen rahoituskehys 2028–2034 on yksi tulevien vuosien EU-politiikkaa hallitsevista teemoista ja se määrittelee EU-rahoituksen määrän ja kohdentamisen vuosille 2028–2034. Komissio antoi tulevaa rahoituskehystä koskevan paketin keskeiset ehdotukset 16.7.2025. Valtioneuvoston selvityksessä (EU/852/2025-VNK-10) informoidaan eduskuntaa em. komission tiedonannosta sekä rahoituskehyskokonaisuuteen kytkeytyvistä Suomen ensivaiheen kannoista.

Lausunto on valmisteltu kaupunginkanslian ja toimialojen asiantuntijoiden yhteistyönä.

Hallintosäännön 9 luvun 1 pykälän 7 kohdan mukaan pormestari tekee esityksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huolehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaatteellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupunginhallituksen käsiteltäväksi

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Suuri valiokunta	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1
MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 58 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Daniel Sazonov
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa www.hel.fi 26.11.2025.